

**ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
Γ' ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΤΕΤΑΡΤΗ 29 ΜΑΪΟΥ 2013 - ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ:
ΧΗΜΕΙΑ ΘΕΤΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ**

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

ΘΕΜΑ Α

- A.1 → γ
A.2 → β
A.3 → δ
A.4 → β

A.5 α)

- Η βάση κατά Arrhenius πρέπει να περιέχει OH⁻ ενώ κατά Brønsted-Lowry όχι απαραίτητα.
- Κατά Arrhenius πρέπει να διαλύεται στο H₂O ενώ κατά Brønsted-Lowry όχι απαραίτητα.
- Κατά Arrhenius η βάση είναι μόνο βάση, ενώ κατά Brønsted-Lowry μπορεί να συμπεριφέρεται και ως αμφολύτης.

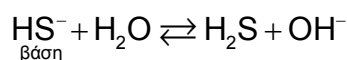
A.5 β)

- Ηλεκτρολυτική διάσπαση παθαίνουν οι ιοντικές ενώσεις όπου τα ιόντα προϋπάρχουν, ενώ ιοντισμό οι ομοιοπολικές, όπου τα ιόντα δημιουργούνται
- Η ηλεκτρολυτική διάσπαση είναι πλήρης ενώ ο ιοντισμός μπορεί και όχι.

ΘΕΜΑ Β

B.1 α) Λάθος → είναι ουδέτερο επειδή $[H_3O^+] = [OH^-] > 10^{-7}$ γιατί ο αυτοϊοντισμός του H₂O είναι ενδόθερμο φαινόμενο.

β) Σωστό → λόγω των εξισώσεων $HS_{οξύ}^- + H_2O \rightleftharpoons S^{2-} + H_3O^+$ και

γ) Λάθος → είναι ασθενές το NH₄⁺ σύμφωνα με την εξίσωση $NH_4^+ + H_2O \rightleftharpoons NH_3 + H_3O^+$

$$\text{με } K_a = \frac{K_w}{K_b}$$

δ) Σωστό → γιατί έχει τη δομή $1s^2 2s^2 2p^6 3s^2 3p^6 3d^{10} 4s^2 4p^3$ και στην εξωτερική στοιβάδα έχει 5e

ε) Λάθος → επειδή ο $\overset{1}{C}$ έχει αριθμό οξειδωσης -2 και μειώνεται στο -3, άρα ανάγεται, ενώ ο $\overset{2}{C}$ έχει αριθμό οξειδωσης -1 και γίνεται 0, άρα οξειδώνεται.

B.2 α)

Έχει 8 στοιχεία

Αυτό γιατί, μετά τη συμπλήρωση της 2p υποστοιβάδας αρχίζει η συμπλήρωση της 3s οπότε το στοιχείο θα κατατασσόταν στην 3^η περίοδο.

- β) Ανήκει στον d τομέα, 4^η περίοδο και 9^η ομάδα.
Αυτό γιατί, η δομή του είναι
 $1s^2 2s^2 2p^6 3s^2 3p^6 3d^7 4s^2$

ΘΕΜΑ Γ

Γ.1 α) A: HCOOH

B: HCH=O

Γ: CH₃CH₂-OH

Δ: CH₃COOH

E: CH₃CH=O

Γ.1 β) i) $\text{HCH}=\text{O} + 2\text{CuSO}_4 + 5\text{NaOH} \rightarrow \text{HCOONa} + \text{Cu}_2\text{O} + 2\text{Na}_2\text{SO}_4 + 3\text{H}_2\text{O}$

ii) $\text{CH}_3\text{CH}_2-\text{OH} + 4\text{I}_2 + 6\text{NaOH} \rightarrow \text{HCOONa} + \text{CHI}_3 \downarrow + 5\text{NaI} + 5\text{H}_2\text{O}$

iii) $\text{CH}_3\text{CH}=\text{O} + 2\text{AgNO}_3 + 3\text{NH}_3 + \text{H}_2\text{O} \rightarrow \text{CH}_3\text{COONH}_4 + 2\text{Ag} + 2\text{NH}_4\text{NO}_3$

iv) $3\text{CH}_3\text{CH}_2-\text{OH} + 2\text{K}_2\text{Cr}_2\text{O}_7 + 8\text{H}_2\text{SO}_4 \rightarrow 3\text{CH}_3\text{COOH} + 2\text{K}_2\text{SO}_4 + 2\text{Cr}_2(\text{SO}_4)_3 + 11\text{H}_2\text{O}$

Γ.2 X: $\text{CH}_3-\text{CH}_2-\underset{\text{OH}}{\text{CH}}-\text{CH}_3$

Ψ: $\text{CH}_3-\text{CH}_2-\underset{\text{O}}{\overset{\parallel}{\text{C}}}-\text{CH}_3$

Φ: $\text{CH}_3-\text{CH}_2-\underset{\text{CH}_3}{\overset{\text{OH}}{\text{C}}}-\text{CN}$

Δ: $\text{CH}_3-\text{CH}_2-\underset{\text{Cl}}{\text{CH}}-\text{CH}_3$

M: $\text{CH}_3-\text{CH}_2-\underset{\text{MgCl}}{\text{CH}}-\text{CH}_3$

Θ: $\text{CH}_3-\text{CH}_2-\underset{\text{OMgCl}}{\overset{\text{CH}_3 \text{ CH}_3}{\text{C}}}-\text{CH}-\text{CH}_2-\text{CH}_3$

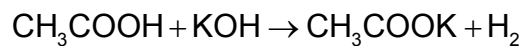
Σ: $\text{CH}_3-\text{CH}_2-\underset{\text{OH}}{\overset{\text{CH}_3 \text{ CH}_3}{\text{C}}}-\text{CH}-\text{CH}_2-\text{CH}_3$

Γ.3 Έστω x mol $(\text{COOK})_2$ και y mol CH_3COOH στο αρχικό μίγμα

1^ο μέρος $\left(\frac{x}{2}, \frac{y}{2}\right)$ mol αντίστοιχα.

Με KOH αντιδρά μόνο το CH_3COOH

$$n_{\text{KOH}} = C \cdot V = 0,2 \cdot 0,1 = 0,02 \text{ mol}$$

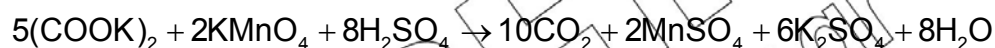
$$\frac{y}{2} \text{ mol} \quad \frac{y}{2} \text{ mol}$$

$$\frac{y}{2} = 0,02 \Rightarrow y = 0,04 \text{ mol CH}_3\text{COOH}$$

2^ο μέρος $\left(\frac{x}{2}, \frac{y}{2}\right)$ mol

Με KMnO_4 αντιδρά μόνο το $(\text{COOK})_2$

$$n_{\text{KMnO}_4} = C \cdot V = 0,2 \cdot 0,2 = 0,04 \text{ mol}$$

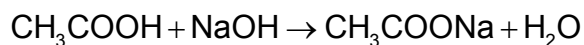
$$\begin{array}{cc} 5 \text{ mol} & 2 \text{ mol} \\ ;=0,1 & 0,04 \end{array}$$

$$\text{άρα } \frac{x}{2} = 0,1 \Rightarrow x = 0,2 \text{ mol } (\text{COOK})_2$$

ΘΕΜΑ Δ

Δ.1 $n_{\text{CH}_3\text{COOH}} = C_1 \cdot V_1 = 0,2 \cdot 0,05 = 0,01 \text{ mol}$

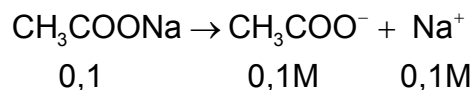
$$n_{\text{NaOH}} = C_2 \cdot V_2 = 0,2 \cdot 0,05 = 0,01 \text{ mol}$$

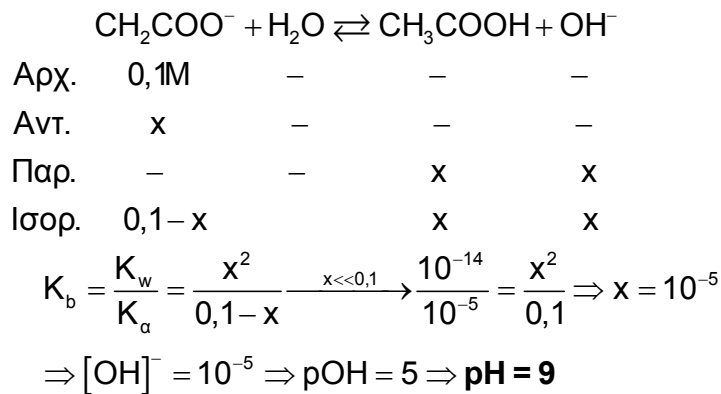
Αρχ.	0,01	0,01	-	-
Τελ.	-	-	0,01	-

$$C_{\text{αλ}} = \frac{n}{V_{\text{ολ}}} = \frac{0,01}{0,1} = 0,1 \text{ M}$$

Το CH_3COONa δίσταται πλήρως

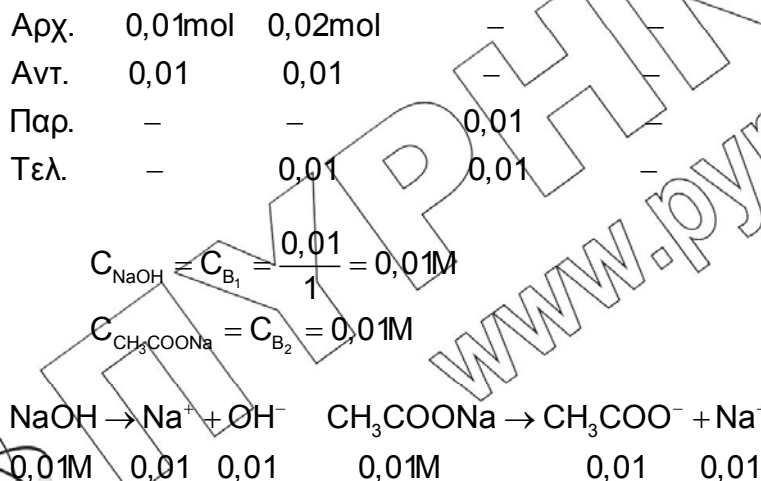
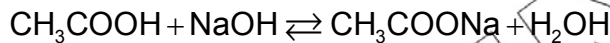

Με νερό αντιδρά μόνο το CH_3COO^- ως συζυγής βάση του ασθενούς οξέος CH_3COOH .

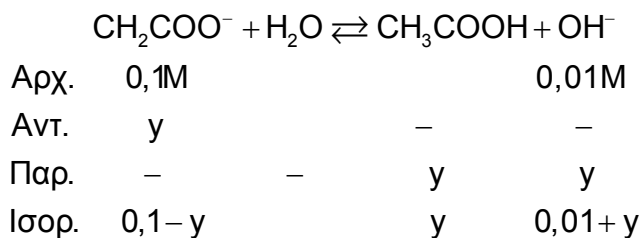

Δ.2 $m_{\text{CH}_3\text{COOH}} = C_1 \cdot V_1 = 0,01\text{mol}$

$n_{\text{NaOH}} = C_2 \cdot V_2 = 0,02\text{mol}$

Με νερό αντιδρά το CH_3COO^-

$$K_b = \frac{y(0,01+y)}{0,01-y} \xrightarrow{y \ll 0,01} 10^{-9} = y$$

Άρα $[\text{OH}]^- = 0,01+y \approx 0,01 \Rightarrow \text{pOH} = 2 \Rightarrow \text{pH} = 12$

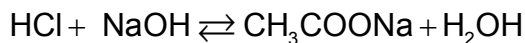
Δηλαδή το pH καθορίζεται πρακτικά από την ισχυρή βάση.

Δ.3 $M_{\text{NaOH}} = 0,15\text{mol}$

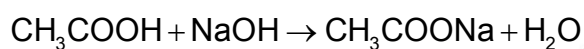
$n_{\text{CH}_3\text{COOH}} = 0,2 \cdot 0,5 = 0,1\text{mol}$

$M_{\text{HCl}} = 0,2 \cdot 0,5 = 0,1\text{mol}$

Το NaOH (ισχυρή βάση) αντιδρά πρώτα με το ισχυρό οξύ και όσο περισσέψει θα αντιδράσει με το ασθενές.

Αρχ.	0,01mol	0,15	–	–
Αντ.	0,1	0,1	–	–
Παρ.	–	–	0,1	0,1
Τελ.	–	0,05	0,1	

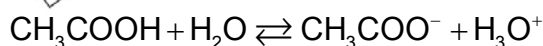
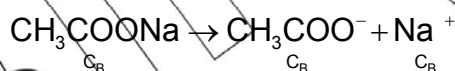

Αρχ.	0,01mol	0,05mol	–	–
Αντ.	0,05	0,05	–	–
Παρ.	–	–	0,05	
Τελ.	0,05	–	0,05	

Στο διάλυμα Ε (ρυθμιστικό διάλυμα) περιέχονται:

$$\text{CH}_3\text{COOH} \text{ με } C_{\text{oξ}} = \frac{0,05}{1} = 0,05\text{M}$$

$$\text{CH}_3\text{COONa} \text{ με } C_{\text{B}} = \frac{0,05}{1} = 0,05\text{M}$$

Αρχ.	$C_{\text{oξ}}$	C_{B}	–
Αντ.	x	–	–
Παρ.	–	x	x
Ισορ.	$C_{\text{oξ}} - x$	$C_{\text{B}} + x$	x

$$K_{\alpha} = \frac{(C_{\text{B}} + x) \cdot x}{C_{\text{oξ}} - x} \xrightarrow[x \ll C_{\text{oξ}}]{x \ll C_{\text{B}}} K_{\alpha} = x \cdot \frac{C_{\text{B}}}{C_{\text{oξ}}} \Rightarrow$$

$$x = K_{\alpha} = 10^{-5} \Rightarrow \text{pH} = 5$$

- Δ.4 α)** Η καμπύλη 2 αντιστοιχεί στο CH_3COOH γιατί στη μέση της ογκομέτρησης (όταν έχουν καταναλωθεί 10mL NaOH) έχουμε ίσες ποσότητες CH_3COOH και CH_3COONa . Οπότε από την εξίσωση Henderson και Hasselbalch προκύπτει $\text{pH} = \text{p}K_{\alpha} = 5$ και το CH_3COOH έχει $K_{\alpha} = 10^{-5}$

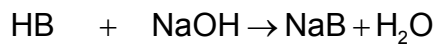
β) Με ανάλογο τρόπο το οξύ HB έχει $K_a=10^{-4}$

γ) Από την καμπύλη 2, βλέπουμε ότι το ισοδύναμο σημείο αντιστοιχεί σε 20mL διαλύματος NaOH

$$\text{Τότε } m_{\text{οξ}} = m_{\text{Β}} \Rightarrow C_{\text{οξ}} \cdot V_{\text{οξ}} = C_{\text{Β}} \cdot V_{\text{Β}} \Rightarrow V_{\text{οξ}} = 20\text{mL}$$

Άρα 20mL είναι ο όγκος του HB που χρησιμοποιήθηκε.

$$n_{\text{NaOH}} = C_{\text{Β}} \cdot V_{\text{Β}} = 0,2 \cdot 0,02 = 0,004\text{mol}$$

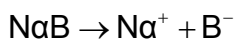
$$\text{Αρχ. } 0,004\text{mol} \quad 0,004 \quad - \quad -$$

$$\text{Τελ. } - \quad - \quad 0,004$$

$$V_{\text{τελ}} = 20 + 20 = 40\text{mL} = 0,04\text{L}$$

$$\text{Άρα } C_{\text{αλ}} = \frac{0,004}{0,04} = 0,1\text{M}$$

Το άλας NaB δίσταται πλήρως.

$$0,1\text{M} \quad 0,1 \quad 0,1$$

Με νερό αντιδρά μόνο το B^-

$$\text{Αρχ. } 0,1\text{M} \quad - \quad -$$

$$\text{Αντ. } y \quad - \quad -$$

$$\text{Παρ. } - \quad y \quad y$$

$$\text{Ισορ. } 0,1-y \quad y \quad y$$

$$K_b = \frac{K_w}{K_a} = \frac{y^2}{0,1-y} \xrightarrow{y \ll 0,1} \frac{10^{-14}}{10^{-4}} = \frac{y^2}{0,1} \Rightarrow y^2 = 10^{-11} \Rightarrow y = 10^{-5,5} \Rightarrow \text{pOH} = 5,5 \Rightarrow \text{pH} = 8,5$$